

Autofiktionens estetik

En undersökning av exemplen Stig Larsson,
Marcus Birro och Karl Ove Knausgård

Gustav Borsgård

Vt 2013
D-uppsats i litteraturvetenskap
Institutionen för kultur- och medievvetenskaper
Handledare: Anne Heith

Abstract – the aesthetics of autofiction

Autofiktion är ett omdiskuterat genrebegrepp som fått ökad aktualitet i Sverige under de senaste decennierna genom en rad verk som positionerat sig på gränsen mellan verklighet och fiktion. Med denna uppsats vill jag lyfta fram tre av dessa verk, nämligen Karl Ove Knausgårds *Min kamp* (2009), Stig Larssons *När det känns att det håller på ta slut* (2012) och Marcus Birros *Släng alla kartor* (2012). Syftet är att undersöka texternas litterära tekniker och romantiska idéinnehåll för att urskilja en autofiktionens estetik. Det jag kommer fram till genom mina analyser är att texterna ger uttryck för en antilitterär estetik som styr läsaren mot en självbiografisk läsning. Detta åstadkommer författarna dels genom det självbiografiska anslaget och den strikta subjektiviteten, dels genom inslag av metarefleksion och självkritik från berättarjagen som uppenbarar texten som en fortlöpande arbetsprocess. Författarna kringgår litterära konventioner genom ett öppet och tentativt skrivande som inte eftersträvar det formfulländade. De förhåller sig till det låga på ett skrivtekniskt plan genom inslag av talspråkighet och genom att ge illusionen av en konstlös komposition. Även innehållsligt får det låga utrymme i form av berättarjagens bekännelser vad gäller deras destruktiva karaktärsdrag eller tveksamma moraliska handlingar. Berättarjagens destruktiva läggning och deras tendens att framhålla konsten som överordnad livet visar på det romantiska arv som går att spåra i texternas idéinnehåll. I texterna framställs berättarjagen som begåvade men motarbetade outsiders, som bara kan närma sig livet genom att skriva det.

1. Rembrandts blick – en introduktion	1
1.1 Syfte och material	2
1.2 Metod och teori	5
1.3 Avgränsning	9
1.4 Forskningsöversikt	10
2. Litteratur och liv – en teoretisk bakgrund	13
2.1 Lejeunes tomma ruta	13
2.2 Självbiografiskt skrivande i Sverige	16
2.3 Författarens medialisering	18
2.4 Det romantiska arvet	20
3. Den skenbara enkelheten – analys	23
3.1 Tilltal och läsarkontrakt	23
3.2 Det sökande skrivandet	26
3.3 Textens tvekan och omtagningar	29
3.4 Det skenbara misslyckandet	30
3.5 Autenticitetsskapande okunskap	32
3.6 Ögonblicket och den eviga tiden	33
3.7 Minnesbilder	36
3.8 Enkelhetens värde	39
3.9 Berättarjagets bekännelser	44
3.10 Den romantiska författarrollen	47
4. Autofiktionens estetik – en konklusion	52

4.1 En antilitterär estetik	52
4.2 Transparensen som valuta	55
5. Källförteckning	58
5.1 Otryckt material	58
5.2 Tryckt material	58